

40 din., četrt leta 20 din., mesečno 10 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserale
in reklamacije.

RAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon Interurban št. 113.

7. števil.

Maribor, dne 16. januarja 1924.

Letnik XVI.

Sporazum z Italijo.

Konferenca Male antante, ki se je pretekli teden vršila v Beogradu, je zopet dokazala, da so tiste države, ki jo tvorijo, samo marionete v rokah velikih sil ter da jim popolnoma nedostaja načela samoodločbe. Beogr. konferenca je imela svoj delovni program, od katerega pa se ni izvršila niti ena točka. Ugotovilo se je samo popolno soglasje, na to pa se je pozabilo, da bi se povedalo, v čem obstoji to soglasje. Kakor so sedaj prilike v Mali antanti, nima ona druge svrhe kakor nekako generalno obrambo stanja, ki sta ga ustvarili senžermenska in trianonska mirovna pogodba.

Slaba perspektiva za potek konference Male antante in za uspeh njenih posvetovanj je bilo zakasnenje rumunskega ministra Duka. Njega je nekje na južnem Ogskem zadržal obilni sneg, še bolj pa italijanski veter. Med tem pa je italijanski Aeolus v Beogradu, poslanik Summonte, izpuštal iz svoje torbe vetrove različne kako vosti in učinkovitosti: božajoče in viharne. V meh je pritiskal tudi angleški poslanik in nastalo je vreme, kakor si ga želi Italija in Rumunija: sporazum med našo državo in Italijo.

Javnost še ni doznala za pogoje in točke tega sporazuma. Gotovo pa je, da stroške za to bodo plačali Hrvati in Slovenci. Tako je bilo ob vsakem sporazumu z Italijo in ob vsaki pogodbi, ki je bila sklenjena z njo.

Razni časniki poročajo o dvojni pripravi za doseg tega sporazuma: ena se je vršila pred kulisami, druga pa za kulisami. Zakulisno igro so vodile razne osebe, med njimi italijanski general Bordinero, ki je prinesel v Beograd kralju Aleksandru lastnoročno pismo Mussolinijevo. Brez dvoma je v tej stvari igral krepko in odločno vlogo Bukarešt, ki ima veliko interesa na tem, da se vodi med Rimom in Beogradom pomirljiva politika. Tako bi se lažje izpolnila želja rumunske vlade in še bolj rumunske vladarske hiše, da bi se Italija zainteresirala za vzpostavlo dinastije v Grški. Niti sozapočetle z Beogradom in Rimom, konce teh niti pa iji str svojih rokah rumunska kraljica, ki namerava v kje potovati v Rim, kajpada samo v politične svrhe.

Pred kulisami pa so vodili igro nekateri beograjski časniki, med njimi list voditelja srbskih zemljoradnikov — Puceljvih sedanjih prijateljev — Joce Jovanoviča. Ta list, ki nosi naslov «Novosti» je pred nekaj dnevi napisal članek z naslovom: «Končajte z Italijo, g. Ninčič!» V tem članku se slikajo razmere na Balkanu tako črno, da ne morejo biti bolj črne. Na spomlad, tako piše ta zemljoradniški voditelj, morejo se na Balkanu dogoditi vsa čuda. Na Grškem vre. V Bolgariji prevladuje je revolucionarna makedonska organizacija. V Albaniji vlada nima večine in se ne zna, kaj vse more priti. Na Madžarskem vlada proti nam nerazpoloženje in vsak čas more priti do kakšne ofenzive. V Italiji vlada Mussolini in zna se, kaj on hoče in kaj more. Treba torej, da smo pripravljeni na vsako eventualnost. Ali smo mi pripravljeni za bolgarsko avanturo (pustolovščino)? Jovanovič odgovarja: Nismo. Zakaj nismo? Ker Ninčič ne sme. On je izpočetka imel dobro misel, da uredi naše razmerje do Rusije. To svojo misel je objavil vsemu svetu, ko je prvič videl italijanske ministre Šancera in Fakta. To svojo misel je še bolj podčrtal, ko je videl Mussolinija. Prišlo pa je do tega, da se mora z Italijo čimprej urediti vprašanje Reke in obojestranskih odnošajev. Ninčič ni smel, ker ni hotel udariti na svojega šefa Pašiča, ki se ni skladal z Ninčičem v reškem vprašanju. Nazadnje pa se je Pašič udal.

Joca Jovanovič torej izpoveduje razloge, kateri so dovedli do sporazuma z Italijo. Nam preti nevarnost od vseh strani: od Grške, od Albanije, od Madžarske, od Bolgarije, od Italije, največ od Bolgarije. Zato je treba urediti odnošaje zlasti z Italijo.

Ta odkrita izjava srbskega poslanca, ki je svojčas bil srbski poslanik v Londonu, ter ima ozke zveze z dvorom, jasno dokazuje, kakšnemu namenu naj služi naš sporazum in naša zveza z Italijo. Ne more priti do pravega sporazuma z Bolgarijo, zato se vrata na Balkanu odprejo Italiji. Uloga, ki je nekdanja na Balkanu igrala Avstro-Ogrska, sedaj prevzema Italija, mi pa jo uvedemo v njeno ulogo, ter ji za to damo legitimacijo pred svetom.

Naša zunanja politika ni nikdar bila samostojna. Tako slabotna in tako neslovanska pa še nikdar ni bila, kakor sedaj. Slovanska zmisel čehoslovaškega državnika dr. Beneša, da naj stopimo v stike z Rusijo, se ni smela izvršiti, preprečila jo je Rumunija, ki je pri tem opravljala posle tudi za Italijo. Da je Mussolini napovedal svojo pripravljenost priznati sedanjo rusko vlado, ako za to dobi trgovske in gospodarske ugodnosti, na to je pozabil gospod Ninčič. Srbski diplomat Spalajković, sedanji naš poslanik v Parizu, je ob začetku beogradskaskega zasedanja Male antante strastno zavrnil vsak poskus, uravnati naše razmerje do Rusije, in v istini ni prišlo do zveze z Rusijo, marveč do sporazuma z Italijo. Propadla je tudi slovanska koncepcija o uravnavi razmer na Balkanu. Izvršitev te koncepcije je preprečil oni

čudni strah pred Bolgarijo, ki vpliva na politiko naše države na način nekih okultističnih sil. Razmere na Balkanu bo urejevala Italija, kateri je naš sporazum tudi utrdil in povečal vpliv na Jadranu in v Sredozemskem morju.

Na kateri bazi sloni sporazum z Italijo, o tem javnost še ni obveščena. Ali je ta baza rapalska pogodba? Na to sedaj ne moremo dati odgovora. Koncem septembra preteklega leta je bilo reško vprašanje predmet razprave v narodni skupščini. Pri tej priliki je poslanec dr. Hohnjec izjavil v imenu SLS: «Ena največjih napak je, da je naša vlada pustila reško vprašanje in vprašanje Jadrana izriniti z internacionalnega terena na ozki teren pregovorov med našo državo in Italijo. Na tem terenu smo se pred močnejšo in sposobnejšo Italijo samo umikali korak za korakom. In zdaj se ne moremo umakniti nikamor več. Reško vprašanje spada z jadranskim vred pred internacionalni forum, kamor smo ga prenesli z registracijo rapalske pogodbe pri Zvezi narodov. S tega foruma se ne smemo umakniti.»

Ministrski predsednik Pašič, ki je takoj odgovoril na izvajanje dr. Hohnjeca, je najprej proti njegovemu očitku, da vlada ne vodi tolike brige za hrvatsko-slovensko zemljo in za hrvatsko-slovenske interese, slovesno zatrdil, da njega vodi enaka ljubezen in skrb za hrvatsko-slovensko zemljo kakor za srbsko. Potem je izjavil, da je rapalska pogodba z registracijo pri Zvezi narodov postavljena pred forum Evrope, ter da idemo, ako pogajanja med našo vlado in italijansko vlado ne dovedejo do povoljnega uspeha, da v tem slučaju idemo na arbitražo (razsodišče). Do razsodništva ni prišlo, ker se je sklenil sporazum z Italijo. Kakšen je ta sporazum in ali je dovoljen za nas, tega v tem hipu ne vemo. Ako se je naša vlada dala premakniti z baze rapalske pogodbe, potem se je bati, da se je, kakor je rekel dr. Hohnjec, pred močnejšo in sposobnejšo Italijo končno veljavno umaknila. Stroške za ta umik bo naša država plačala na političnem in gospodarskem polju.

Kako upravičena je ta bojazen, dokazuje zmago slavno pisanje italijanskih časnikov, vladinih in opozicijskih. Dočim naša vlada drži vsebinsko sporazuma v tajnosti, vsled česar je naša časnikarska javnost prisiljena igrati vlogo človeka, ki v temi grabi okoli sebe z rokami, je italijansko časopisje bolj obveščeno. Vsi italijanski časnikarski vrabci čivkajo od veselja, da je Mussolini na tako cen način dobil Reko.

V prvi vrsti tistih, ki se radujejo, je tržaško italijanskonacionalno glasilo «Piccolo». V članku pod naslovom «Novi horizonti» poudarja, da je pridobitev Reke obenem pridobitev za Trst, ker je sporazum z Beogradom ne samo vojaškega in političnega značaja, marveč tudi gospodarskega. S tem sporazumom so namreč odstranjene vse ovire proti normalnemu razvitku trgovine v Trstu, katere so hkrati tudi zadrževale razvoj Reke. Sedaj se bo zaledje otvorilo proti jadranskim pristaniščem (Trstu in Reki) ter bo trgovina in življenje dihalo svobodno in otvoreno.

Vladini časniki proslavljajo vso sposobnost in zenižalnost Mussolinijevo. Iz njihove pisave se da razbrati, da je bil sporazum med Mussolinijem in našo vlado sklenjen že precej časa. Da ni bil prej obelodanjen, je razlog v tem, ker je Mussolini hotel počakati na razpust italijanskega parlamenta in na nove volitve. Potrebna so mu učinkovita agitatorska gesla, in ker mu takih nedostaja iz okrožja notranje politike, je upotrebil zunanjo politiko kot torišče svojih uspehov. Zato je že menda takoj po nastopu vlade sklenil Italijo na zunaj povečati in kot žrtev si je izbral Reko in njeno hrvatsko in slovensko zaledje.

Politični položaj.

Ob sklepu konference Male antante je naglašal dr. Beneš, da morajo zastopniki vseh treh držav o razstanku paralelno misliti o raznih važnih vprašanjih, ker je za vzdrževanje miru v srednji Evropi velikega pomena. Tako se pojavlja Mala antanta kot činitelj miru in srednjeevropske konsolidacije. Danes nimamo v srednji Evropi nobenega strahu, nič se ne bo premaknilo in mi smo lahko popolnoma mirni. Že dve leti sodelujejo naše tri države in mi moramo javno mnenje prepričati o pomenu naših sestankov. Ti imajo tudi ta pomen, da zbližujejo posamezne narode. Navzočnost dopisnikov tujih listov dokazuje, da se tudi Evropa zanima za naše sestanke. To je važno. Minister govori na to v splošnem o raznih vprašanjih, ki so jih obravnavali na konferenci. Med drugimi je omenil, da je on član konference ob vestil o zvezi čehoslovaške s Francijo in o razmerju čehoslovaške do Poljske in je nadaljeval: čehoslovaška ima z Rusijo pogodbo, ki pomenja priznanje sovjetske vlade de facto. «Jaz hočem», je rekel minister, «napram vsem dogodkom, ki se pripravljajo, imeti proste roke in hočem čakati, ker noben minister ne more delati politike v zraku. Glavno je, da smo med seboj složni». — Zveza s Francijo pomeni samo ugotovitev že obstoje-

čega stanja. Glede Poljske smo največje težave premagali in minister upa, da se bo dal doseči sporazum tudi s Poljaki. O tem je minister prepričan.

Sporazum z Italijo. Pogodba z Italijo je tajinstvena. O njej niti vsi člani vlade niso poučeni, ker vodi pač Pašič tako politiko kot nekdanj v carski Rusiji Nikolaj II., odnosno vražar Rasputin. Od tajinstvene pogodbe in sporazuma je samo to gotovo, da Italijani zasedajo Reko, da se je neodvisnost Reke žrtvovala v protislovju z rapalsko pogodbo in da dobimo mi v reški lukni neke koncesije. Mogoče se potem razume stari načrt pristaniškega konzorcija, ki se bo raztegnil tudi na Baroš in Delto ter kazal na videz pariteto, v resnici pa v vsem ustregel italijanskemu vplivu in profitu. Italijani vedo, kaj so dosegli in zato pišejo v listu «Corriere della Sera»: Italijanska diplomacija slavi dan svojih največjih uspehov. Danes se ne govori več o konferenci Male antante, temveč le o sporazumu z Jugoslavijo. Pogajanja so pričela povodom sestanka Mussolinija in Ninčiča v Lausanne. — Pozneje jih je vodil Pašič. V Beogradu so se vršila pogajanja v največji tajnosti in italijanski odpravnik poslov gospod Summonte je prihajal k Pašiču ali Ninčiču na dom, da se je moglo vse prikriti javnosti. — Nad slepomišljenjem in prikrivanjem od strani naše vlade se zgražajo celo do malega vsi beograjski listi, samo v Ljubljani skoncentrirani samostojneži, stari liberalci, radikali in narodni socialisti so tako zabiti in klečeplazni, da so v uvodniku včerajšnjega «Narodnega dnevnika» napisali sledečo gorostasno laž in neumnost: «Povdariti pa moramo, da kakor vsi prejšnji dogovori, tako tudi najnovejši sporazum ni samo delo vlade, temveč vsega naroda. Od londonskega pakta dalje smo mi vsi grešili in zato smo izgubljali v vseh pogajanjih. Ali bomo po sedanjih žrtvi, ki je lahko katastrofalna, če ni zadnja, vsi tako zreli, da bomo lahko vodili daljna pogajanja na zdravi podlagi, potem pozdravljamo dosežen sporazum, ker bo izhodišče našega prodiranja.» — Ves Beograd ve povedati, da dela pogodbe sam Pašič s svojimi sekretarji, in nihče drugi, da je pogodba samim vladnim članom neznana, v Ljubljani se pa znajde med koncentriranimi naprednjaki bedak, ki piše, da je pogodba delo vsega naroda. Ta neumnost se posebno lepo sliši sedaj, ko že dobra štiri leta med zunanje-političnimi funkcionarji države SHS ni nobenega Hrvata in Slovenca in ko tudi prireditvam povodom Male antantne konference v Beogradu ni prisostvoval noben Hrvat in noben Slovenec, kar so močno opazili tudi tuji diplomati in časnikarji ter pri tem mnogo pridobili na spoznavanju razmer v državi SHS. Nazaj grede se gotovo nobeden ni zglašil pri «Narodnem dnevniku», da bi vprašal, kje soodločujoče «ves narod».

Sklepi plenarne seje HRSS. V nedeljo se je vršila v Zagrebu. Na seji so bili navzoči vsi poslanci izveniški oniz Like in Dalmacije, ki zaradi vremenskih nezdod niso mogli priti. Predsedništvo je obvestilo navzoče predvsem o političnem položaju in o razgovorih z Radičem in dr. Korošcem, dalje je dalo pojasnila o formiranju opozicijskega bloka in o pospešitvi rušenja sedanjega režima v zvezi z razgovori z dr. Korošcem in dr. Spaho. Dalje je predsedništvo poročalo o razmerah v Makedoniji in o razpoloženju tamošnjega prebivalstva napram HRSS v slučaju, če bi bile volitve svobodne. Predsednik je prebral poročilo Radičeve, v katerem opominja poslance HRSS, naj ostanejo složni in disciplinarni. Po teh poročilih predsedništva se je vnela krajša politična razprava, katere rezultat so bili sledeči sklepi: 1. HRSS odobrava dosedanje delovanje Radičeve v inozemstvu in mu obnavlja njegov mandat za nadaljnje delovanje; 2. HRSS pooblašča predsedništvo stranke za nadaljnje delovanje v svrhu ustvaritve opozicijskega bloka, čigar naloga naj bi bila, da strmo glavi sedanjo Pašičevo vlado in izzove razpis novih volitev v svrhu sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci po volji ljudstva. 3. HRSS obsoja celokupno delo Male antante in proglasa za hrvatski narod vse njene sklepe, zlasti one finančne narave za neveljavne.

Glede razmer v demokratski stranki se je izjavil eden od voditeljev federalističnega bloka: Izgledalo je izpočetka, da bo nesoglasje med Pribečevićem in Marinkovićem postalo močnejše, kakor se je to zgodilo v resnici. Toda gospod Marinković je v Zagrebu govoril o samoupravi tako, da je mogel biti z njegovim govorom tudi zadovoljen g. Pribečević. Zato je Pribečević ostal še nadalje odločen faktor v demokratski stranki. Tako stoji še danes dve najmočnejši stranki na takem stališču, da je težko reči, ali se opozicijski blok izplača ustvariti ali ne.

Po svetu.

Nekaj novega glede avstrijskih potnih listov. — Avstrijska vlada je sklenila, da ne bo zahtevala od trgovcev za dunajski spomladni sejm več dosedaj običajnih vizumov, ampak bo upeljala posebne vizum znamke. Te znamke se bodo prilepile na potni list in

kontrolni organ jih bo pri prekoračenju meje žigosal. Vizum je bil sicer v Avstriji važnega finančnega pomena, a vlada je videla, da se je preveč dražilo potnike s čakanjem na vizum in bo z upeljavo vizum znak storila Avstrija prvi korak glede potovalne olajšave. Zeleti bi bilo, da bi tudi Jugoslavija sledila Avstriji.

Razkrita fašistovska zarota na Poljskem. V Varšavi so zaprli več članov neke tajne fašistovske organizacije. Med aretiranci je več visokih oficirjev in znanih oseb, ki že dalje časa nastopajo kot monarhisti. — Pri aretaciji so našli mnogo fašistovskih proklamacij, v njihovih stanovanjih pa zelo obtežilen material, ki kompromitira nekatere visoke osebnosti. Kakor javlja jo listi, je nameravala organizacija izvesti v najkrajšem času desničarski puč. Nekateri listi — od katerih so bili trije zaplenjeni — vedo celo povedati, da so fašisti pripravili teren za razglasitev monarhije, kateri so iz poljskih aristokratskih krogov določili neko osebnost za kralja. Aretacije so vzbudile splošno senzacijo. Tudi v nekaterih mestih province je bilo izvršenih nekaj aretacij.

Pred koncem Baldwinovega kabineta. Angleška spodnja zbornica bo ta teden debatirala o večerj prečitnem prestolnem govoru, potem bo pa stavila predlog za odstop Baldwinovega kabineta. Tudi liberalci so trdno sklenili, da mora ta kabinet pasti. V Londonu se pričakuje prihod češkega diplomata dr. Beneša, s katerim bo Macdonald razpravljajl zlasti glede francosko-češke pogodbe. Izmenjalo se bo tudi angleško članstvo v reparacijski komisiji. V komisijo vstopita mesto dosedanjih, dva člana delavske stranke.

Predsednik poreske republike. Predsedstvo, začasne vlade poreske samostojne republike, katero podpirajo Francozi, je po umorjenem Heinzu prevzel neki major Kuhn iz Speyerja. Ta »predsednik« je postal major seveda samo v Smutsovih tolpah, je star še le 23 let in nemški listi pišejo, da je bil od nemških oblasti že zaprt radi poneverbe in špijonaže.

Dnevne novice.

Zapadamo v dobo hajdukov in hajdukovanja. — Javna varnost je začela tudi v naših krajih silno propadati in vedno drznejši zločini se dogajajo po deželi. Od ene strani mičejo in vlečejo zgledi hajdukov po južnih krajih, z druge strani pa vsi temni elementi prav dobro vedo, da naše orožništvo pada raz nekdanje višine. Tega propadanja pa niso krivi dobri stari orožniki. Oni ravno nasprotno vse poskušajo in žrtvujejo, da bi propadanje zaustavili, preprečili ali vsaj omejili, a zamanj, ker današnje orožniške komande od brigadirja Huber—Dragiča navzgor nimajo smisla za orožništvo, kakršno rabijo in imajo kulturne države. Stari orožniki obupujejo ter drug za drugim zapuščajo svojo službo in poklic, ko vidijo, da gre vse narobe in vse navzdol ter da žanje vestnost in sposobnost vse drugo prej kot priznanje. Poštenega in dobrega orožniškega naraščaja je vedno manj, ker ve vsak, da ga po orožniki podoficirski šoli v Kamenici čaka makedonska hajdučija v polnem pomenu in obsegu besede. Izkušene orožniške oficirje Slovence in Hrvate reducirajo, penzionirajo, mesto njih pa pošiljajo v orožništvo Srbije od pešadije. Tako so tudi v Ptuju reducirali izvršnega častnika Slovence, sedaj so pa tja poslali Srba, ki o orožništvu in o naših razmerah nima niti pojma. Pravijo tudi, da se mu da prisoditi samo par razredov osnovne šole, gotovo je pa, da bo še dolgo orožnikoval po Sloveniji, dočim bo njegov vodnik z visokoločsko izobrazbo kakor drugi Slovenci prej ali slej reduciran. Vršijo se tudi priprave, da se orožništvo tu pri nas preustroji na način, ki je domač po Srbiji in Makedoniji. Postaje se bodo začele razpuščati in večji orožniški oddelki bodo koncentrirani na raznih mestih. Tak žandarmerijski »logor« bo oddaljene kraje in hribe lepo prepustil raznim zlikovcem in hajdukom, in ko se bodo ti dovolj razpasli, se bodo žandarji proti njim spuščali v »potero«. Kako se »potera« ali zasledovanje vrši, nam je dobro znano iz Makedonije in sedaj polagoma tudi iz Vojvodine, Slavonije in celo Hrvatske. Žandarški oddelek pride po zasledovanju v oddaljeno vas in če ne najde pravih krivcev, pesti tudi nedolžne, nalaga kontribucijo, jemlje talce ali pa celo ubija in požiga. — Sedaj ima cela Slavonija veliko senzacijo s hajdukom in gorskim ptičem Jovo Čarugom, a zelo naglo se bližamo tudi mi časom, ko se bo hajdukovalo in harambašilo po naših gorah, če vrhovne orožniške komande ne bodo začele drugače postopati z našimi domačimi orožniki. Če bo enkrat Jovo pri nas žandar, potem se bo znašel tudi drugi Jovo kot hajduk v hostil!

Radikalna propaganda za Pašičev almanah. Beograjski radikalni petolizci nameravajo letos izdati poseben almanah s koledarjem, ki bo nosil naslov »Pašič« in bo, kakor že sam naslov kaže, prinesel življenje pis Pašiča ter mnogoterih radikalnih prvakov. Almanah bo imel slike raznih radikalnih mučnikov, srezkih načelnikov, priganjancev radikalne stranke, kot glavni dobitek vsakega naročnika pa bo priložena velika slika »velikega osvoboditelja« Pašiča. Ker pa bi ta almanah malokedo kupil, ga hočejo razširiti s pomočjo uradne agitacije. Na razne urade prihajajo prospekti, v katerih ponuja ta almanah v imenu odbora neki književnik Dušan Šijakčić »vsem prijateljem in uglednim članom velike radikalne partije«. Da bi pa radikalni prijatelji knjigo raje kupovali, bodo na koncu knjige natisnana imena vseh naročnikov almanaha in Pašičeve slike. Tudi uradi v Sloveniji so dobili take prospekte, ki se glasijo: »Spoštovani gospod in dragi prijatelj! Ker se od vseh strani odzivajo naročniki almanaha »Pašič«, bo radi tega knjiga v kratkem izšla. Naš spoštovani vodi-

telj gospod Nikola Pašič je dovolil, da ga portretira za ta almanah naš najboljši slikar, da na ta način dokaže svojo blagohotnost za to podvzetje, katerega vsi radikalni krogi najsimpatičneje pozdravljajo. Ta Pašičeva slika bo ena najlepših izmed dosedanjih ter bo pozneje v podrobni razprodaji znatno dražja, kakor pa sedaj skupno z almanahom. Radikalni poslanski klub nas je zelo velikodušno podpiral ter nam tako omogočil, da bomo izdali delo, ki bo dostojno tako mogočne stranke ter njenih velikih voditeljev.« — Mislimo, da bode odbor za izdajo almanaha našel med slovenskimi uradniki zelo malo kalinov, dasi jim stavi kot limanice zelo zapeljivo dejstvo, da se bodo njihova imena čitala v »Pašičevem« almanahu ter bodo tako na sijajni način svedočili svoje radikalno prepričanje.

Otroški dom pod državno upravo. Sarajevska »Pravda« nam poroča, kako se je državna uprava brigala za siromašne otroke, katerih je vse polno zlasti v vzhodni Bosni, kjer so se skoraj dve leti bili boji med svetov. vojno. Bosanci so za otroke-sirote brez staršev in doma usatnovili otroški dom v Foči, kjer se je takoj po vojni s pomočjo nabranih darov in podpor oskrbovalo nad 100 otrok. Leta 1921 je pa ta otroški dom prevzela država v svoje roke in prvo je bilo to, da je postavila za upravitelja nekega rusko-carističnega oficirja, Wranglovca, upraviteljica je postala njegova žena, drugi Wranglovec je postal ekonom, njegova žena je postala nekaka voditeljica in končno mora biti tudi sluga Rus. Ta rusko-caristična uprava je najprej požrla, kar je narod za sirote nabral in daroval, sedaj se pa masti s tem, kar država daje za otroški dom, sirote pa stradajo ter radi slabega in krutega postopanja bežijo iz zavetišča.

Skrivalnica: Kje je in kaj dela Anton Kristan? — Znani socialpatrijot Anton Kristan, ki je bil svojčas zavzenik demokratov in kateremu so pripomogli ravno demokratje do direktorstva na Belju, je sedaj zopet v Ljubljani. Dolgo časa že nismo nič slišali o tem gospodu, a »Jutro« od 15. t. m. javlja, da gospod Anton Kristan zopet grabi za vajeti. »Jutro« je gotovo o svojem bivšem zavezniku ter prijatelju dobro podučeno in z nekakim strahom oznanja javnosti, da gospod Kristan grabi za vajeti slovenskih socialpatrijotov. Gospod Kristan bi znal postati kot zopetni voditelj slovenske socialdemokracije posebno nevaren mladoliberalni klik. Gospodu Kristanu je dobro znano, kaj vse so uganjali razni Žerjavi, ki so bili pri vladnih koritih in če se bodo mladini vanj zaletavali, bomo zvedeli marsikatero mladoliberalno »čednost«, ki je danes še prikrita.

Napad JDS na St. Ilj. Iz St. Ilja v Slov. gor. nam poročajo: Našo trdnjavo Port-Artur že dolgo časa napadajo pritlikovci takozvane demokratske stranke, pa očitvidno so njihovi trudi brezuspešni. Tudi delavci iz Čeršaka so jim že vsi ušli. Kmalu si bodo vse zobe polomili in glave potolkli. Zadnje nedeljo, dne 6. januarja t. l. so sklicali velikanski shod v gostilni Vaupotič na Novine. Plakatov je kar mrgolelo po fari. Prišel je iz Maribora sam gospod Spindler in še en govornik. Mislili so dati SLS smrtni udarec. Pa kakšno razočaranje. Na shod je prišlo, reci in piši — šest radovednežev — med temi dva delavca iz Selnice! Shod je vodil že znani Judež Iškarijot — Karl Herzog! St. Ilj je trd oreh!

Usoda beograjske gozdarske fakultete. Zelja, da se Beograd po preobratu v hipu spremeni v moderno evropsko vlemesto, je stala celo državo že milijarde in rezultat je v marsikaterem oziru malenkosten in smešen. Vsi državni uradi so tam združeni, večinoma vse banke imajo v Beogradu svoje glavne postojanke in naravno, da so Srbi hoteli Beograd napraviti za center cele države v kulturnem oziru. Beograjska univerza so najmodernejše uredili, ustanovili vse mogoče fakultete, potem pa so napravili nesmiselnost, da so imenovali za profesorje skoro same nestrokovnjake—protežirance. — Zlasti z gozdarsko fakulteto se je beograjska univerza žalostno proslavila. Ker ima Zagreb gozdarsko fakulteto, jo je moral imeti tudi Beograd. Organizacija fakultete je bila poverjena nestrokovnjaku — že po znani beograjski navadi. Potem se je delala velika reklama za to stroko študija in srbski dijaki, ki so se nadejali, da bodo dobili po absolviranju fakultete mastne službe, magari na škodo prečanov, so se trumoma vpisovali. Predavali so jim trije profesorji, dvomljivji strokovnjaki, katerih predavanja so postala pravi škandal tudi za Beograd. Ko so dijaki zahajali že 3 leta na ta zavod, je letos prosvetno ministrstvo kratkomalo fakulteto ukinilo, mesto, da bi imenovalo za profesorje resnične strokovnjake ter tako omogočilo dijakom študije dokončati. Dijaki bi morali za končanje svojih študij iti v Zagreb, kar je mnogim radi materijelnih težkoč nemogoče. Na najostrejši protest dijakov je profsorski svet univerze bil prisiljen, da ne ukine gozdarske fakultete. Namesto, da bi se pa poklicalo za profesorje strokovnjake iz zagrebške univerze, kjer jih je več kot dovolj, se je univerza obrnila ponovno na glavno direk-cijo gozdov, da ji da na razpolago dva ali tri nesposobne učne moči, ki bodo na univerzi predavali o gozdarstvu. Beograjske modrijane nobena stvar ne pouči, iz ene neumnosti napravijo drugo, še večjo. In to, kar delajo na gozdarski fakulteti v Beogradu v malem, to delajo na veliko v celotni upravi države.

Nekaj novic iz okraja Gornjigrad. Junak na Škarpi ima večno smolo. Komaj se je opomogel od padca o priliki volitev v državni zbor, da je zadela druga nesreča. Mož trpi radi strašne suše, a ne v kleti Škarpe, ampak v kasi liberalne posojilnice, ki je posodila milijone liberalnim prijateljem špekulantom, a za domače kmete in obrtnike ni denarja, vlagatelji celo morajo po pol leta čakati na izplačilo vlog. V Rečici ob Savinji »deluje« nadučitelj Zemljič, velik liberalc, ki pošilja prav neslane dopise »Taboru«. Kaj ko bi mi opisali

njega slavna dela v Solčavi? Kot vodje ekspoziture smo imeli uradnike, ki so vsaj na zunaj varovali nepristranost in se čuvali šikaniranja občinstva. V tem oziru so se razmere v zadnjem času izpremenile. Ne vemo, ali leži krivda na g. komisarju ali njegovih uradnikih, oz. uradnicah, ki so najprej Sokoli, potem sprejemalci plače iz državne blagajne, za vestno in pravično uradovanje se pa bore malo zmenijo. Gospoda komisarja vprašamo, ali mu je znano, kake sitnosti se delajo ne liberalnim društvom, ki javijo kako prireditve, kako se uradnica Sokolica naravnost norčuje iz strank. Postopanje ob priliki proslave »velezaslužnega« gospoda Kocbeka napram prosvetnemu društvu v Gornjemgradu tudi ni znak — nepristranosti. Ako se razmere ne izpremene in nepristransko uradovanje ne vrši, bomo poskrbeli, da se rešimo Sokolov in Sokolic-uradnic, kateri si naj preskrbe službo pri Sokolih, v gornjegrajskem okraju se ne pustimo za norca imeti od uradnic-Sokolic. Upamo, da bo okrajno glavarstvo v Celju poklicalo na odgovor uradništvo naše ekspoziture.

Vsenemška agitacija v Slov. Gradcu. V gostilni Schuller se vrši dan za dnevom nemška agitacija in hvalisa nemške stranke in se vse v nič deva, kar je slovensko. Gospod Schuller se ne sramuje govoriti debele neresnice in varati nepoučene ljudi. Pred kratkim je poklical celo na pomoč nemškega poslanca Schauerja, ki je pred leti odpadel od katoliške vere in postal protestant ter zahteval, ko se je pred kratkim ženil pri Lukasu v Marenbergu, da je morala njegova nevesta tudi prestopiti k protestantom. Lepa družba, obstoječa iz najbolj zagriženih nemškutarjev in protestantov, se zbira pri Schullerju in sklepa o tem, kako bi pomagali nemškutarjem do moči in zaslužili vse, kar je slovensko. Posebno se v tej gostilni hvali nemške poslance, ne pove pa, da podpirajo isti srbsko vladu, ki je naprtila davkoplačevalcem zvišane davke in kuluk, da so nemški poslanci glasovali za francosko posojilo v znesku 6000 milj. kron za nabavo pušk, da glasujejo za proračun, ki dovoli vladi ogromne zneske za vojaštvo, a le nezatne svote za kmetijstvo in gospodarsko povzdigo, da so glasovali za vojaški zakon, ki je v tako obilni meri povišal plače oficirjem, da so se morali vsi davki znatno zvišati. To naj pove gospod Schuller gostom v gostilni in potem gotovo ne bo nikdo navdušen za nemške poslance. Gospod Schuller naj pomni, di ni več v Avstriji in naj, ako mu njegova nemčurska žilica ne da miru, svoje delovanje prestavi v Nemško Avstrijo, oblasti pa opozarjamo, da naj posvetijo dogodkom in vse-nemški agitaciji v gostilni Schuller več pozornosti, slovensko ljudstvo pa pozivamo, da se izogiblje te nemčurske gostilne, četudi se ga s sladkimi besedami tje va bi in seksitilpusti varati od gostilničarja, ki priseda k mizam s gostov in jih z izvanredno prijaznostjo in ljubezni. Naj po svoje poučuje o dnevnih dogodkih in udriha po vsem, kar je slovensko.

Poneverba. Iz Šoštanja poročajo: Pri tukajšnji pošti je poneveril več svot denarja poštni nameščenec Ugovicer in pobegnil na Koroško. Prišel je sem pred letom in opravljal vestno in zvesto svojo službo kot poštni sel. Pa naša poštarica gospodična Horvat in učitelj Kristan v Zavodnjem, ki ima ondi poštni nabiralnik, kamor je donajal pošto, ta dva najhujša orjunca v našem kraju, sta ga toliko časa obdelovala, da je moral pristopiti k popivaški Orjuni, in od takrat se je kakor spremenil: začel je popivati in neredno izvrševati svojo službo. Že je bilo pri pošti odkrito njegovo poneverjenje, pa naša poštarica v svoji orjunske ljubezni do pristaša, mesto da bila storila primerne korake, mu je še izročila večjo svoto denarja v dostavitev, s katero je potem pobegnil. Ali ni upravičen sum, da mu je nalašč pomagala k begu? Vsaj svoje dolžnosti ni storila. Ko je poleti obhajala pri nas Orjuna svojo razgrajsko slavnost, mu je poštarica prigovarjala, naj se je tudi on udeleži in na njegov ugovor, da nima denarja, mu je rekla, da mu izplača vnaprej mesečno plačo, kar je pa on takrat še odklonil. Tako ga je poštarica sama napeljevala k protiuradnemu dejanju. Tudi kruta zna biti naša orjunska poštarica. Z grdim denunciranjem je spravila od tukajšnje pošte svojo koleginjo, ki ima tukaj svojo družino in je njen mož tukaj nameščen, ker ni hotela z njo orjunačiti in iz nevošljivosti, ker je bila vsled vlnudnosti in potrpežljivosti v uradu prijavljena. Sama pa je do strank, ki niso orjunaši, skrajno odurna in surova in seveda tudi pristranska. Dolgo smo prizanašali in čakali, a dalje ne moremo. Priporočamo zadevo gospodom poslancem, da se poštarica odslovi od nas in nadomesti z drugo osebo; mera je polna!

Politične persekucije v Zagrebu. V nedeljo v Zagrebu od komunistov sklican delavski shod je policija razgnala. Ustavila je nadalje tudi dnevnik hrvatske stranke prava »Pravaš«. Govori se tudi, da so pravaši nalašč tako pisali, da izzovejo prepoved, ker se list brez pristašev ni več izplačal.

Poljedelska fakulteta v Subotici. Subotička občina je stavila vladi ponudbo, da da na razpolago 2000 oralov polja, če se ustanovi v Subotici poljedelska fakulteta. Polovica, 1000 oralov polja bi se prodalo, z izkupičkom pa bi se zgradila potrebna poslopja in laboratorij. Fakulteta države ne bo stala niti vinarja, ker bi se vzdrževala z donodki drugi polovice zemljišča. Vlada se za ta projekt še ni odločila, ker so poslanci iz južne Srbije proti temu protestirali, ter zahtevali poljedelsko fakulteto v Skoplje. V Skoplju bi pa ustanovitev fakultete mnogo več stala, ker občina ne more dati na razpolago zemljišča, ter bi ga država morala sama kupiti. Poleg tega pa je poljedelska fakulteta v Vojvodini potrebnejša, kakor v Makedoniji.

Tudi mi ščitimo francoski frank. Finančni minister je izdal naredbo, da mora policija paziti na vse inozemce, ki širijo neresnične vesti o francoskem franku

ter trgujejo s tem denarjem na nereelen način. Te osebe bodo na mestu izgnane iz države.

Črnogorski Božič. Za Božič piše «Črna gora», glasilo črnogorskih radikalov, v uvodnem članku o obupnih razmerah, v katerih letos Črnogorci praznujejo svoje največje praznike. Denarja ni nikjer. Nima ga kmet, se manj delavec, najmanj pa uradnik. Ker ga nima konzument, ga ne more imeti tudi trgovec in obrtnik. Še banke so zaprle svoje blagajne, komaj, da še izplačajo svoje uradništvo. Delo ni nikjer za dobiti, ne moreš si na dan zaslužiti niti hleba kruha. Poleg tega pa pritiska kuluk, davek vseh vrst, nerodovitnost, obleke ni, obuvala ni, povsod vlada strašna beda. Živež drag, da se vsakemu jeziyo lasje, kdor si ga mora kupovati. Na koncu članka opominja list črnogorske poslance, da so dolžni baš oni, da skušajo bedno stanje izboljšati. Če tega niso v stanu storiti, so nepotrebni, Črnogorcem pa potem tudi ni potrebno življenje, ker stokrat je boljša smrt, kakor pa tako bedno življenje. In če Črnagora prihodnjega boljšega Božiča ne bo doživela, preostane njenim prebivalcem še samo smrt. Beda v teh krajih mora biti v resnici strašna, če svoj božični pozdrav svojim prijateljem ta službeni vladni list tako završuje. Potem se lahko razume nerazpoloženje proti vladnemu režimu med samimi radikali.

O korupciji med cariniki prinašajo «Beograjske Novosti» par zanimivih slik. Pravijo, da cariniki spadajo med državne uradnike samo radi tega, ker jih država nastavlja, postati carinski uradnik pa pri nas znači isto, kakor postati v kratkem času bogataš. V svojem delovanju niso prav nič skrupulozni; oni so tako-rekoč trgovci in s svojimi «mušterijami» se javno pogajajo. List kaže zlasti na korupcijo med zagrebškimi cariniki, ki ocarinijo blago po nižjih postavkah, na osnovi nepravilnih deklaracij ter si tako zaslužijo ogromne svote, katere potem zapravljajo po najdražjih barih v družbi raznih prijateljev. In kakor je v Zagrebu, tako je tudi v Beogradu in po vseh drugih mestih. Zadnji čas je že, da uprava napravi na carinarnicah red ter uvede najstrožjo kontrolo, da se te nepravilnosti odpravijo.

Čaruga v zaporu. Za hrvatske liste je zopet izvanredna posebnost aretacija tolovaja Čaruge, ki je v zaporu v Osijeku. Osješki listi posvečajo njegovim izjavam cele stolpice. Glede Čarugine zaporne celice so odrejeni posebni varnostni koraki. Čaruga je zaprt v samotni celici in desno ter levo od te celice so v vsaki sobi močne orožniške straže. Tolovaj je v zaporu običajno vesel in se pritožuje samo radi tega, ker je vedno vključen. Pri izpraševanju se obnaša dostojno in odgovarja na razna vprašanja uljudno. O zaprtjem Čarugi celo javljajo, da si večkrat kako veselo zapoje v zaporu. Pri Čaruginem petju so vedno vsi stražniki na nogah, ker jih je strah, da bi jim razbojnik celo med petjem ne pobegnil.

Nekaj zimskih novic iz južnih krajev. Visoko debela snežena odeja je zagnila vse kraje južno od Beograda in osobito še Makedonijo. Po večini južnih krajev je ustavljen vsak promet med posameznimi vasi. — Seljaki si izkopavajo cele predore, da lahko hodijo po vaseh eden do drugega. Visokemu snegu se je še pridružila zelo ostru zima in v zadnjih dneh je zmrznilo precej ljudi. Južno od Skoplja je na primer zmrznila cela orožniška patrulja, kateri je načeloval narednik Slovenec Župančič. Radi snega in mraza so tudi hajduki prenehali z dnevnimi tolovajstvi po Makedoniji. Večina hajduških tolpe je krenila v Albanijo in Grčijo, kjer kupujejo sedaj strelivo in orožje za spomladanske pohode. Radi zime in snega zelo trpi Črnagora, ker je vsaka nabava hrane radi snežnih zametov naravnost izključena.

Nagrada potomcem zaslužnih mož v Srbiji. Udovi pokojnega Vojvode Živojina Mišića so odvzeli draginske dodatke za sina, ki se šola na Angleškem. Beograjski vladarji opravičujejo ta svoj korak z izgovorom, češ, da vzdržujejo Angleži Mišićevega sina in torej SHS država ni več obvezna, da bi izplačevala materi dodatke, katerega bi sicer po zakonu morala. Mišićeva vdova je sicer uložila protest, a vse zaman. Z zgoraj omenjeno motivacijo si je vtisnila naša država dvojni pečat sramote in sicer: prvi je ta, da mora šolati Mišićevega sina tuja država, a drugi, da se materi — ženi enega naših najbolj zaslužnih in patrijotičnih mož odtegne to, kar bi se jej moralo izplačati po zakonu, ki je bil ustvarjen kot nagrada za srbijanske rodoljube.

To bi bilo tudi nekaj za naše lovce. Po celi Bosni je zapadel visok sneg in snežene meteže je nasledila silno ostru zima. Gornja snežena skorja je trdo zmrznila in to dejstvo je prisililo cele gručice divjih svinj, ki so se baš radi preostrega mraza in trdo zmrznjenega snega preselile iz planin v nižave. Po nižavah stikajo divje svinje po nezamrznjenih potokih in iščejo ter rujejo za raznimi koreninami. Ob nezamrznjenih potokih čakajo štetinasto divjačino lovci ter seljaki in jih streljajo. Samo tekom minulega tedna je bilo v bosanskih potokih postreljenih na stotine divjih svinj.

Ogromen požar v Splitu. V noči od 13. na 14. januarja je nenadoma izbruhnil ogenj v najstarejšem mestnem delu v Splitu, v okolici takozvane «stare škofije», ter se je bliskovito hitro razširil na sosedne objekte. V hipu so bili v plamenu Hrvatska tiskarna, Leonova tiskarna, Katoliška prosvetna zveza in Katoliška posojilnica; ta posojilnica so zgorela do tal z vsem inventarjem vred. Požar je uničil še več hiš, med njimi par trgovin in restavracij. Približal se je že mavzoleju cesarja Dioklecijana, ki se smatra za eno najbolj dragocenih historičnih zgradb na svetu in le z največjim naporom se je posrečilo preprečiti, da ni ogenj uničil tudi tega spomenika davne rimske prošlosti. Velika nevarnost je preti tudi stolni cerkvi, radi česar so v bojazni, da ne

bi cerkev zgorela, prenesli Najsvetejše v cerkev sv. Dominika. Med prebivalstvom je po izbruhu požara zavladala ogromna panika, ker je bilo celo mesto v nevarnosti, da ga ogenj uniči. Ognjegasci in vojaštvo so delali z največjim naporom, da so ogenj lokalizirali samo na stari del mesta. Vendar ga niso mogli pogasiti in šele proti večeru drugega dne je bila nevarnost za mesto odstranjena. Škoda je ogromna ter znaša več deset milijonov dinarjev. Najbolj so oškodovana katoliška društva v Splitu, katerim je zgorela v njihovem domu vsa imovina. Velika škoda je tudi za poslopje «stare škofije», ki je bila ena najstarejših zgradb v Splitu ter je imela veliko historično vrednost. Mesto Split si ne bo tako hitro odpomoglo od te nesreče, ter bo potrebna pomožna akcija iz drugih krajev, da olajša nekoliko bedo.

Napovedi za dopolnilno prenosno takso. Rok za vložitev napovedi za dopolnilno prenosno takso poteče dne 15. januarja 1924. Ker pa večini tej taksi zavezanih družb, društev in oseb ni bilo mogoče do določenega roka vložiti napovedi, je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo naprosila finančno delegacijo, da naroči podrejenim davčnim uradom, da prošnje brez roka blagohotno rešujejo. Na to prošnjo je finančna delegacija opozorila davčne urade, da je finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani že predlagalo generalni direkciji posrednih davkov, da se za vložitev napovedi določen rok podaljša do 15. februarja 1924. Ker je pričakovati, da bo generalna direkcija temu predlogu ugodila, je finančna delegacija odredila, da davčni uradi z obravnavanjem individualnih prošenj za podaljšanje roka, do nadaljnjega počakajo. Hkratu je finančna delegacija opozorila davčne urade, da se izreka kazen zaradi nepravčasne prijave le v slučaju, če se bodo morale stranke s posebnim opominom pozvati, da vložijo napovedi.

Planinci! Kakor se je pri osrednjem odboru SPD ugotovilo, ima okrožje Maribor razmeroma najmanj naročnikov na «Planinski Vestnik». Da se temu očitku izognemo, naročajte to lepo društveno revijo, ki prinaša baš v letošnjem letniku popis Pohorja. Zahtevajte Vestnik v vseh gostilnah in kavarnah.

Dr. Mih. Opeka: Vstajenje duše. Petindvajset govorov za prered. — Ta najnovejša knjiga je ravno izšla in se dobiva v prodajalni KTD., H. Ničman v Ljubljani po 28 din. (14 tiskanih pol)! O knjigi še izpregovorimo.

Iz Maribora.

Urad za zavarovanje delavcev. Odkar je urad za zavarovanje delavcev v Mariboru (prej bolniška blagajna) samo poslovalnica okrožnega urada v Ljubljani, se slišijo pritožbe od vseh strani, da urad po krivdi centrale ni več kos svoji nalogi, kateri je pa poprej v polni meri zadoščal. Danes je urad v Mariboru degradiran na najnavadnejšo in najnižjo stopnjo prehodnega mesta in vložišča ter nima razven sprejemanja in odpravljanja ter dostavljanja spisov in zadev strank skoraj nobenega delokroga. Delodajalec prijavlja uradu delojemalce, urad pošilja prijave v Ljubljano in še le po tednih in mescih, ko je uslužbenec že kje drugje, pride iz Ljubljane plačilni nalog za zavarovalnino. Kjer se posli in nastavljeni čisto menjajo, je celo zavarovanje čisto iluzorno. Poslodajalcu je v jezo in škodo, uslužbenec pa nima od tega nobene koristi. Centralizacija naravnost ubija to tako važno socialno institucijo. Pri vsem tem je pa treba še le povedati, da imajo uradniki poslovalnic veliko več dela kot poprej, imajo pa sramotno nizko odmerjene plače v primeri z gospodo pri centrali. Centralizacija bolniških blagajn so izvedli demokrati, da lahko denar, ki se steka v centralo, vlagajo v svoje banke. Bivšega socialdemokratskega ministra Bukšeka so napravili za generalnega ravnatelja v Zagrebu in na tem se tudi vidi, koliko je tej družbi za socialne ustanove.

Težave s kurjavo pri carinskih oddelkih. Mariborska carinarnica ni dobila ali se ji je pa izgubil kredit za potrebno kurjavo, s katero bi morala založiti carinske oddelke. Tako carinski oddelek v št. Ilju ni dobil potrebnega premoga za zimo in osebe je bilo primorano, da si jemlje na skrivaj premog od lokomotiv. Ker so kakor po navadi v št. Ilju pri ureditvi uradnih prostorov pozabili na orožnike, so sedaj v eni sobi in pred sobi skupaj službojuči carinik, službojuči financarji in orožniki, sedaj pa ob pomanjkanju premoga se je ta vzajemnost naenkrat razdrla. Financarji namreč sumijo, da so jih orožniki ovdali, kje jemljejo premog in lahko se zgodi, da bodo eni druge podili izpod strehe. Kaj vse lahko nastane iz pomanjkanja kreditov.

Smrtna kosa. Dne 15. t. m. je na Pobrežju umrla gospa Stržina Antonija rojena Leskovar, hišna posestnica in vdova po nadsprevodniku južne železnice. Rajnka je bila mati našega dolgoletnega nastavljenca. Pogreb se vrši v četrtek, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne od hiše žalosti na Pobrežju, Cesta na Brezje na magdalenko pokopališče na Pobrežju. Rodbini naše sožalje.

Tretja carinska konferenca, ki bi se imela vršiti v pondeljek, je bila odgodena radi na isti dan pri magistratu sklicane ankete v vprašanju mariborskega gledališča. Za carinsko konferenco je občina št. Ilj pripravila vlogo, da bi smeli njeni okoličani prenašati tudi meso od 10 do 50 kg v Spielfeld. Meso se da sedaj prevažati samo potom železnice in je vsakokrat pregledano od državnega veterinarja. Zelji občine št. Ilj carinska konferenca ne bo mogla ugoditi, ker bi se bila morala zadeva predložiti že tedaj, ko se je sklepala konvencija z Avstrijo.

Za živinorejce v Mariboru in okolici. Po dolgem času je pokrajinska uprava za Slovenijo zopet dovolila

živinske sejme v Mariboru. Mariborski sejmi so glede določevanja cen živini v celi Sloveniji zelo važni in se bodo odselej znanprej vršili po tem le redu: mesečni sejmi: za vse vrste domače živali (konji, goveda, ovce, koze); vsak drugi in četrti terek v mescu. Ako bi bil v terek praznik, se vrši sejem en dan poprej (v pondeljek). Svinjski sejmi: se vršijo vsaki petek. Če bi bil v petek praznik, se vrši sejem en dan poprej, torej v četrtek. Prvi svinjski sejem se vrši v petek, dne 18. januarja t. l. in prvi živinski sejem v terek, dne 22. januarja 1924.

Krščanska ženska zveza v Mariboru vabi vse svoje članice in podpornike krščanske ženske organizacije na redni občni zbor, ki se vrši prihodnjo nedeljo, dne 20. t. m. ob 5. uri popoldne v kazini na Slomškovem trgu. Razen poročil društvenih funkcionarjev je na dnevnem redu tudi poročilo o posmrtninskem skladu ter sprememba pravil. Udeležba za vse člane obvezna.

Krožek mariborskih Orlic ima v četrtek svojo odbo-rovo sejo ob 6. uri zvečer v Lekarniški ulici 6. Ob 7. uri se vrši dekliski sestanek. Ta sestanek je obvezen za vse telovadkinje in netelovadkinje.

Katoliški dijaki uprizorijo v nedeljo, dne 20. januarja 1924 ob 5. uri v Lekarniški ulici št. 6-I. Anton Medvedovo dramo «Posestrimi» in burko «Rusofila». Da ne bo pred predstavo pri blagajni prevelike stiske, je želeli, da si nabavite vstopnice že v petek in v soboto, v predprodaji v prodajalni Cirilove tiskarne. Ker je čisti dobiček namenjen za izpopolnitev dijaške knjižnice, se tudi preplačila hvaležno sprejemajo. Torej v nedeljo popoldne vsi k predstavi.

Sojčev večer, ki ga je priredil Prosvetni kartel v Mariboru dne 11. t. m. je pokazal, kako priljubljen je naš domači kipar in umetnik g. Ivan Sojč med mariborskim občinstvom. Dvorana v Lekarniški ulici je bila vsa polna poslušalcev, ki so sledili z veliko pozornostjo izvajanjem. Najzanimivejši je bil pač oni del, ko je tolmačil umetnik na podlagi lastnih osnutkov umetnostne zamisli svojih del. Posebno zanimanje so vzbudili osnutki Slomškovega, dr. Verstovškovega in M. Volčičevega spomenika in razni fotografični posnetki Sojčevih kiparskih del. Končno je še predsednik Prosvetnega kartela seznanil navzoče v glavnih obrisih o vseh pomembnejših dozdajnih Sojčevih umetninah. Občinstvo je nagradilo g. predavatelja z izrednim pritrdjevanjem. Tako moremo gospoda Ivana Sojča ponovno priporočati vsem ljubiteljem lepe umetnosti, da se obračajo nanj v vseh slučajih in uverjeni smo, da bodo zadovoljni z njegovim delom nad svoje lastno pričakovanje. Svojo delavnico ima gospod Sojč v Mariboru, Cankarjeva ulica 26, kjer so tudi stalno na vpogled njegova dela.

XI. predavanje Prosvetnega kartela v Mariboru bo v petek dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v Lekarniški ulici št. 6. Predaval bo gospod Davorin Zunkovič, vodja Studijske knjižnice v Mariboru, o naših krajevnih imenih. Opozarjamo, da bo predavanje poljudno in vsakomur razumljivo. Zato poselite tudi to predavanje v obilnem številu.

Pevcem Glasbene Matice. Gg. pevci in pevke se obveščajo, da se prihodnja pevska vaja vrši radi orkestra v četrtek, ne pa, kakor običajno v petek.

Pevski zbor Glasbene Matice nam javlja, da se vrši njegov koncert, ki je bil prvotno namnejen na 15. jan., nepreklicno v sredo, dne 6. februarja 1924. Namenoma ga priredi Glasbena Matica v sredo, da se ga vsak lahko udeleži, ki je v svojem društvu zadržan v soboto ali nedeljo. Tudi okoličanom se menda s tem dnevom najbolj ustreže, ker je drugi dan četrtek, ko največ ljudstva iz okolice prihaja v mesto in je tudi učiteljstvo prosto šole. Pela se bo tudi «V pepelnici noči», in sploh cel program, kakor je bil že spetkeka določen. Vršil se bo v Götzovi dvorani, ki nam je od ravnateljstva zagotovljena. Natančnejša in potrebna pojasnila k nekaterim točkam se objavijo po listih pravočasno.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 6. januarja do 12. januarja: Skrlatinka ostalo 10, novih 2, ozdravlj. 2, umri 0, ostane 10. Norice ostalo 1, novih 1, ozdravlj. 0, ostane 2.

Iz Udruženja vojnih invalidov podružnice Maribor. Meseca decembra preteklega leta je podružniški odbor naklonil denarne podpore izmed več kot sto prosilcev, tridesetim najbolj revnim in potrebnim in sicer: 18 vojnim vdovam, 11 invalidom in 1 vojni siroti brez staršev v skupnem znesku 3000 D. Izmed teh jih biva v Mariboru 23, 7 pa v mariborski okolici.

Odsek amaterfotografv SPD v Mariboru naznanja, da ima v zalogi zopet planinske znake, ki se dobijo ob vsakem dnevnem času v Krekovi ulici 5-I. levo. Istotam sprejemajo se tudi naročniki na «Planinski Vestnik» ter prodaja Planinski koledar 1924.

Gasilno društvo v Mariboru in njega rešilni oddelek. namerava v svrhu nabave novega rešilnega avtomobila prirediti v kratkem posebno nabiralno akcijo. Društvo je zabredlo v težek finančni položaj, ker stroški od dne do dne naraščajo, dohodki pa so malenkostni in je poleg tega morala tudi odpasti za dne 5. januarja nameravana prireditve. Sedanji rešilni avtomobil je služil od leta 1915 do danes v 101.923 slučajih in je v polni meri odslužil. Kljub temu pa ga namerava vodstvo preurediti v voz za moštvo, kot dopolnilo za avtomobilski vod gasilnega društva. Vse to pa je združeno z velikimi stroški. Z ozirom na človekoljubni in občekoristni namen pričakuje gasilno društvo da se bo občinstvo v polni meri odzvalo njegovi prošnji in pripomoglo do čim popolnejšega uspeha nabiralne akcije.

Trgovski ples. Slovensko trgovsko društvo v Mariboru objavlja, da se dne 19. t. m. nameravani trgovski ples ne vrši in sicer za to ne, ker je pravočasna poprava Götzove dvorane nemogoča.

Pevsko društvo Zarja v Pobrežju ima v soboto, dne 19. januarja ob 7. uri zvečer svoj redni občni zbro.

Gospodinjski koledar za leto 1924 se dobiva v pisarni Jugoslovanske Matice, Sodna ulica 32, ob uradnih urah to je vsak dan od 15. do 17. ure ter pri predsedniku g. prof. Ribariču, Tattenbachova ulica 17-II., vsak čas.

Lepo novoletno darilo dobi vsak stalni odjemalec tverdke Mastek & Karničnik, Maribor, Glavni trg in to od 1. pa do konca januarja.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

87

Ali je res samo sanjala —? Ali se ji je mešalo —? Ali pa so bile te skale vrata in vhod v raj —? Ali so angelske peruti pahljale prijetni hladni nočni vetrič, ki ji je prinašal nebeške radosti, njej, ki je toliko pretrpela —?

Obstala je, sklonila se je naprej, njene oči, njena ušesa, vsi njeni čuti so bili do skrajnosti napeti —.

In spet je čula iste dobre, poštene angleške glasove, tako čisto zemeljske, tako čisto človeške —. Takih besed ne šepetajo duhovi po nebeških livadah —!

Oči so ji prodirale nočne sence. Tamle nekje, nedaleč od nje, pa skrit njenim koprnečim očem je bil on, on — lastnik teh dremavih, nosljajočih, bebastih glasov, ki so še pred kratkim do skrajnosti razburjali njene živce, ki bi jo pa v tem trenutku naredile za naj-srečnejšo žensko v vsej Evropi, — če bi le vedela, odkod pravzaprav prihajajo.

«Percy, Percy!» je zakričala, polna dvomov in upov. «Percy, tukaj sem! Pridi k meni! Kje si? — Percy, Percy, moj Percy!»

«Eh-hm, je že vse lepo in prav, da me kličeš, ljubica», je nosljajal zaspani glas. «Ampak, preklicano, če pa ne morem k tebi! Ti pr—i žabojedi so me namlatili kakor snop in slab sem ko —. Saj pravim, e-hm — giniti se ne morem!»

Margareta še vedno ni razumela.

Odkod je prihajal glas —? Zategel, dremav, pa ob tako ljub, mil, tako sladek za njenega potrtega duha —. Saj žive duše ni bilo blizu —. Le tam ob skali —.

Veliki Bog —!

Žid —?!

Ali je znorela —? Ali je sanjala —?

Tamle je čepel na kolenih, hrbet je imel obrnjen v mesec, zaman se je trudil, da bi vstal.

Margareta je stekla k njemu, — vzela je njegovo glavo v roke — mu pogledala v oči —.

O te sinje, dobre, dremave oči —. Kako znane so ji

bile! Kako dobrovoljno, skoraj šaljivo se zrla skoz umazano krinko staruhastega žida —!

«Percy, Percy! Moj mož, moj ljubi, ljubi mož!»

Solze so ji zalile oči, veselje jo je dušilo. «Hvala Bogu! Hvala bodi dobremu Bogu!»

«E-hm —, je že prav, ljuba moja! Seveda, zahvalila se bova Bogu, ampak pozneje! Za sedaj prosim, če bi mi, gospa, mogli odvezati te trde vezi —!»

Ni imela noža in njeni prsti so bili slabotni. Z zobmi je grizla in trgala vezi in vroče solze veselja in zahvale so padale na njegove uboge roke.

«Presneto — eh!» je dejal, napel mogočne mišice in pretrgal zadnje niti. «Ampak ne verjamem, če se je kdaj v zgodovini Angleške zgodilo, da bi se bil pustil angleški gentlemen takole mirno nabiti, pa da ne bi bil vrnil, kar in kolikor je prejel!»

Videti je bilo, da je zdelan. Ko so padle zadnje vezi, se je sesedel na tla.

Margareta je zastokala in pogledala krog sebe.

«Oh, da bi le kapljico vode dobila med temi skalami!» je vzdihovala. Zdelo se ji je, da se je Percy onesvestil.

«E-hm —!» je mrmral in se vkljub onemoglosti nasmehnil, «kar mene osebno zadeva, bi mi bil ljubši požirek pristnega francoskega žganja! — Prosim, se zite gospa, v moj žep! Tam boste našli steklenico. Preklicano sem zdelan!»

Krepko je potegnil in prisilil tudi Margareto, da se je pokrepčala s požirkom.

«No — hvala Bogu, sedaj je pa že bolje, kaj, ljuba, ženica?» je zadovoljno dejal. «Ampak, pravim, čuden položaj je to! Gospod Percy Blakeney, angleški plemenitaš, — in njegova soproga ga najde v takem stanju!»

Potipal se je po licu. «Že celih dvanajst ur se nisem bril! Pač neokusno izgledam! In tile kodri —!»

Smeje se si je strgal lasuljo z glave in je stegnil od sebe dolge noge, ki so bile sključene toliko časa.

In nato se je sklonil k Margareti in njegov pogled se je topil v njenih velikih, sinjih očeh.

«Percy!» je šepetala, vsa zardela. «Če bi ti vedel —!»

«Vem — vse vem!» je dejal neskočno nežno.

«In — mi odpustiš?»

«Ničesar ti nimam odpustiti, srček! Tvoja požrtvovalnost, tvoja vdanost, ki jo, ah, tako malo zaslužim, je več ko dovolj zadostovala za nesrečni dogodek na plesu lorda Grenville!»

«Torej si vedel —? Že tistikrat si vedel —?»

«Vedel sem —. Že tistikrat sem vedel —! Pa če bi bil tudi to vedel, da ima moja ljuba Marjetica tako plemeniti srce —! Zaupal bi ti bil, kakor si zaslužila, in

ne bi ti bilo treba toliko pretrpeti, ne bi ti bilo treba letati za možem!» —

Tesno drugo ob drugem sta sedela, naslonjena na skalo, in njegova glava je počivala na njenih ramah. Margareta je v tistem trenutku zaslužila naslov «naj-srečnejša žena v Evropi».

Hipoma se je nečesa spomnila.

(Dalje prihodnjic).

NAROČNINA «STRAZE» ZA L. 1924.

«Straža» stane celo leto 80 Din.
pol leta 40 Din.
četrt leta 20 Din.
mesečno 7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo «Straže» v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

ADJUNKTA

samskega, energičnega, z večletno prakso, dobrimi spričevali, iz poštene slovenske hiše, eventualno takojšnji nastop, išče uprava nekega veleposestva v Sloveniji. — Prošnje s prepisi spričeval in stavljenimi pogoji, je takoj vpslati na upravništvo «Straže» pod «Graščina».

41 3—1

SALAMA

prvovrstna
novo blago
povsem zrela

se dobi povsod.

Prva hrvatska tvornica sa'lama,
prek. janega mesa in masti

M. Gavrilović-a sin. d. d.
Petrinja.

Generalno zastopstvo za
Slovenijo:

R. BUNC in drug
Ljubljana — Celje — Maribor.

MCS 10 PETRIJA

Posedni parte se ne bodo izdali.

Potrži leizmerne žalosti naznanjajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je njih iskrenoljubljena, nenadomestljiva hčerka ozir. sestra in nečakinja, gospodična

Marija Rozman

v torek, dne 15. januarja 1924, ob pol 20. uri po dolgotrajni mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti za umirajočo, v 20. letu svoje dobe bogu vdana prem nula.

Truplo nepozabne pokojnice se bo v petek, dne 18. januarja 1924, ob 14. uri v hiši žalosti, Pobrežje, Cesta na Brezje št. 29, svečano blagoslovilo, preneslo na cerkveno pokopališče v Pobrežju in tam položilo v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 19. t. m. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Magdalene.

Pobrežje pri Mariboru, dne 16. januarja 1924.

Matija Rozman, kamnosek in posestnik
oče.

Marija Rozman
mati.

Harman, Vilko in Franc Rozman
bratje.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

- a) Za otroke:
- Kvišku srca po 27, 36, 39 in 40 D.
 - Rajski glasovi po 38, 50 in 52 D.
 - Prijatelj otroški po 6.50 in 7.50 D.
 - Ključek nebeški po 20 in 30 D.
 - Angelj varih po 11 D.
- b) Za odrasle:
- Bogomila po 15, 22 in 25 D.
 - Pobožni kristjan po 12 D.
 - Ceščena Marija po 14, 48, 60 D.
 - Marija varhinja po 10 in 36 D.
 - Sv. Alojzij po 15 in 34 D.
 - Nebesa, naš dom po 42 D.
 - Skrb za dušo po 15, 22 in 30 D.
 - Sv. ura (velike črke) po 12, 15 in 30 D.
 - Mali duhovni zaklad (velike črke) po 12 D.
 - Marija Kraljica po 42 D.
 - Venec pobožnih molitev po 40 D.
 - Venec pobožnih pesmi po 15 D.
 - Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov po 10 D.
 - Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.) po 14 D.
 - Premišljevanja za celo leto I. in II. del po 32 D.
 - Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri. 3 D.
 - Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src D 5.
 - Vir življenja 18 D.
 - Duša popolna 20 D.
 - Duša spokorna 20 D.
 - Bog med nami 12 D.
 - Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.
 - Slava Gospodu 18 D.
 - Nebeška hrana I. in II. del 15 D.
 - Priprava na smrt 16 D.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Somišljeniki, širite naše liste!

Ne čakaj spomladi!

Naroči takoj:

seme

sadno drevje, dale, vrtočice, gladole i. t. d.

Velevrtinarsko podjetje

,Vrt'Džamonjain drugovi

Maribor. 39 1—10

Dva žagarja, gaterista, 1 cirkularist, le samo dobre moči se sprejmejo. Stanovanje, razsvetljava in kurjava na razpolago. Obrniti se je na: Alojz Ilgo, Fala.

Smrekove in borove hlode kupuje stavbenik Ubald Nassimbèni, Maribor, Vrtna ulica 12. Tam se tudi prevzame vsaka množina hlodov za žaganje. 34

Iščem viničarja

za obdelavo tri četrt oralov vinograda, nadzorovati ima tudi 50 oralov gozda. Dobi poleg proste uporabe hiše z gostilno tudi veliki vrt okoli hiše in razun tega pet njiv, stelnike, in brezplačno drva iz gozda. Ponudbe na Anton Kajfež, veleindustrijalec, Kočevje. 38 3—1